

Ombytningen af hvid Arbejdskraft med billige Negre. Denne Forklaring staar i mange Bøger og er dog ikke ganske rigtig; det er billige hvide, „poor whites“, der arbejder i Sydstaternes Spindrier og Væverier. Jvf. A. Predöhl: „Die Südwanderung der amerikanischen Baumwollindustrie“ (Weltwirtschaftliches Archiv, Bd. 29, 1929).

G u d m u n d H a t t .

Friedrich Kürbs: Die osteuropäischen Staaten als Staats- und Wirtschaftskörper. (266 Sider, 25×16 cm. 1 Kort). Stuttgart 1931. Ferdinand Enke Verlag.

En erhvervsgeografisk Skildring af Polen, Litauen, Letland og Estland. Det fysisk-geografiske Grundlag for Erhvervslivet er dog kun ret overfladisk behandlet. Befolkningens geografiske Fordeling og Erhvervenes Lokalisation ofres der heller ikke mange Ord paa. I det hele taget gør geografiske Synspunkter sig ikke stærkt gældende. Derimod er Bogen fyldt med statistiske Oplysninger vedrørende Befolkningens nationale Sammensætning, Skolevæsenets Tilstand, Aviserne, de politiske Partier, Statsfinanserne, Arbejdslønningerne, Landbruget, Skovbruget, Bjergværksdriften, Industrien, Samfærdselen, Bankvæsenet samt den indenrigske og udenrigske Handel; og i særlige Kapitler gøres der Rede for Landenes Handels- og Toldpolitik og for Udlændinges Adgang til at drive Erhverv. Bogen har det rent praktiske Formaal at bringe Forretningsfolk, især tyske, nyttige Oplysninger om Erhvervsforhold og Erhvervsmuligheder i Randstaterne.

Forfatterens nationale Sympatier og hans Virkelighedstroskab støder undertiden sammen paa uharmonisk Maade. Saaledes oplyser han S. 116, at Litauen allerede før Verdenskrigen havde en Udførsel af Mejeriprodukter og bl. a. leverede Kvalitetsvarer til det indre Rusland, men S. 117 meddeler han, at det var den tyske Forvaltning, der under Verdenskrigen „führte die ersten wirtschaftlich arbeitenden Molkereien in Litauen ein.“ Flere Steder, bl. a. S. 158, hævder han, at Agrarreformen — hvorved den baltisk-tyske Adel mistede sine store Besiddelser — ikke har ført til bedre Udnyttelse af Jorden, men tværtimod til Forringelse. Og dog modsiges denne Opfattelse af de i Bogen meddelte Kendsgerninger — særlig af Mejeridriftens moderne Opsving i de øst-baltiske Stater.

G u d m u n d H a t t .

Hugo Hassinger: Geographische Grundlagen der Geschichte. (15×24 cm, 330 S. og 8 Kort). Herder & Co., Freiburg im Breisgau 1931.

I den store Geschichte der führenden Völker, der udgives af Heinrich Finke, Hermann Junker og Gustav Schnürer, er som 2. Bind

udkommet den ovenfor anførte Bog af Professor Hassinger ved Freiburgs Universitet.

Efter en almindelig Indledning om de geografiske Faktoreres Indflydelse paa historisk Udvikling gives en kort Karakteristik af det geografiske Særpræg, som den gamle Verdens enkelte Dele har. Det følgende Afsnit, der behandler Skuepladsen for de første Statsdannelser, falder i to Afdelinger, nemlig Orientens Flod- og Højlands-oaser samt Monsunlandene. Efter en Gennemgang af Middelhavslandene kommer man til de mellem- og nordeuropæiske Stater, samt Oceanerne, og der sluttes med en politisk-geografisk Oversigt over Verdensriger i Fortid og Nutid.

Hassingers Bog giver paa en letlæselig og underholdende Maade et udmærket Billede af de geografiske Forhold i Jordens forskellige Egne som Baggrund for Omraadernes Kultur og deres historiske Udvikling. Selvfølgelig kan der paa de c. 300 Sider, selve Værket omfatter, ikke gives en meget dybtgaaende Behandling af saa stort et Emne, men det er lykkedes Forfatteren at give et godt Helhedsindtryk. Undertiden fremkommer han dog med Paastande, der ikke kan paa-regne almindelig Tilslutning. Det er saaledes sikkert tvivlsomt, om han har Ret, naar han (S. 134) anfører, at den kinesiske Mur er den direkte Aarsag til Hunnernes Vandring mod Vest, og det maa sandsynligvis bero paa en Fejltagelse, naar han (S. 192) skriver, at Grønlands Sydvestkyst „wurde von isländischen Normannen besiedelt und die Eskimos teilweise von dort verdrängt.“ Under Omtalen af Vinlands Beliggenhed anfører han (S. 241—42) Nova Scotia, Cape Cod og New England, men nævner ikke St. Lawrence Bugten, til Trods for at Steensbys Afhandling staar opført i Litteraturfortegnelsen. Et Spørgsmaalstegn maa vel ogsaa sættes ved den Oplysning, som bringes S. 256, hvor Geden nævnes som Pueblo Indianernes oprindelige Husdyr sammen med Kalkunen.

Disse forskellige Ting er dog mindre væsentlige mod alt det gode, Hassingers Bog bringer. Værket vil være af stor Værdi baade for Historikere og Geografer, og dets Betydning øges i meget høj Grad ved den overordentlig store og — særlig for den gamle Verden — gode Litteraturfortegnelse, der fylder over 50 tættrykte Sider, fordelt i Tilknytning til de enkelte Afsnit.

Til Anskueliggørelse tjener flere, overvejende gode, Oversigtskort, hvoriblandt et der fremstiller Kulturcentrenes Forhold til Klima- og Planteregioner og et med de forskellige Kolonityper. Men hvorfor er det første af disse to Kort i Mollweides Projektion og det sidste i Mercator?

N. H. J a c o b s e n.